

Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta

Pedagogická fakulta

Univerzita Hradec Králové

Hodnocení bakalářské práce

Posudek oponentky práce

Jméno autora: Bc. Monika Stratílková

Název práce: Vliv rodinného prostředí na delikvenci dětí a mládeže v Pardubickém kraji

Oponent práce: Mgr. Gabriela Caltová Hepnarová, Ph.D.

Téma práce je aktuální a je mu věnována pozornost jak v odborné literatuře, tak v praxi oboru. Poněkud nezvykle je číslován úvod a závěr, samotný text rozkrývající zvolenou problematiku práce proto začíná druhou kapitolou. Ta je pojata jako velmi krátké a stručné objasnění základních pojmů. Na jedné straně je objasněno vždy několik konceptů a pojmů (např. s. 12 agrese, delikvence, dítě), je tedy patrné, že hloubka a rozpracování pojmů je menší. Větší pozornost mohla být věnována samotnému pojmu delikvence, který je objasněn velmi vágně (viz s. 12). Další kapitola věnující se faktorům, které ovlivňují vznik delikventního chování, je pojata jako základní přehled pohledů na problematiku. Autorka nepřináší mnoho nových pohledů, představuje vybrané endogenní a exogenní faktory. Jisté výhrady mám ke způsobu zpracování textu i k obsahu jeho sdělení, na str. 15 autorka uvádí: „*Dřívější pojem osobnost později nahradil pojem role.*“ Tento předpoklad formoval i podobu prvního odstavce textu, ve kterém popisuje autorka pojem osobnost poměrně svébytným způsobem a popisu podstaty rolí se nevěnuje vůbec (viz s. 15). **Prosím o objasnění zdrojů, které formovaly názory autorky na koncept osobnosti. Také prosím o rozšíření pohledu na koncept osobnosti také z perspektiv jiných oborů.** Zpracování této kapitoly je velmi stručné a ploché, ačkoliv si autorka vybrala velmi podnětný problém, na který lze nahlížet z několika možných hledisek. Slabším článkem této pasáže je také **minimální provázanost předloženého textu**, na 15 řádcích se autorka pokusila objasnit všechny tyto pojmy: osobnost, role, struktura osobnosti včetně jejich komplementárních charakteristik (s. 15-16).

Poněkud nepochopitelně je druhá část textu podkapitolky zaměřena na osobnost mladistvého rodiče a je pojata podobně „úsporně“. **Můžete u obhajoby blíže osvětlit souvislost mezi Vaším pohledem na koncept osobnosti uvedeným na str. 15 a osobností mladistvého rodiče, kterou popisujete na str. 16? Texty na sebe navazují z jakého důvodu?**

Autorka práce zbytečně drobí text do menších oddílů, samotné rozčlenění práce by nebyl takový problém, pokud by jednotlivé dílčí podkapitoly skutečně rozpracovávaly nastíněné problémy. K tomu však autorka práce nepřistupuje. Kapitola 3.2.2 je pojata jako stručný výčet a popis vybraných poruch osobnosti dle mezinárodní klasifikace nemocí. Není jasné, na základě jakého kritéria byly vybrány tři z uvedených poruch osobnosti. Také tato kapitola budí rozpaky svým povrchním rozpracováním a nedostatečným koncepčním rámcem. Nejprve se čtenář dozví, že pojem osobnost byl nahrazen pojmem role a následně je mu předložen neúplný výčet poruch osobnosti. Ve stejném duchu je rozpracována také kapitola věnovaná genetice.

S kapitolou věnovanou exogenním faktorům se již autorce podařilo vypořádat lépe. V této části práce autorka vybírá názory odborníků a vytváří z nich ucelenější text práce. Také se již lépe drží koncepčního rámce, který reflektuje téma práce. Co bych však vytkla a vnímám jako vysoce problematické je samotné zpracování textu. **Autorka za sebou řadí parafrázované texty převzaté z různých názorových i oborových proudů.** Takto vystavěnému textu zcela chybí autorská invence a pohled autorky práce. Je na škodu práce, že většina textu je vystavěna tímto způsobem. **Další slabinou je relevance textů a cíle práce, cílem bylo zjistit, jak rodinné prostředí ovlivňuje výskyt delikventního chování (s. 10).** Kapitola cíleně věnovaná tomuto problému je zpracována v rozsahu cca 1,5 strany, pokud by šlo o jakési zhodnocení v práci uvedených aspektů, bylo by to přijatelné, ale autorka i zde předkládá dle nejasného koncepčního rámce vybrané názory publikujících autorů.

Celkově lze říci, že kvalita prvních pěti kapitol je velice nízká, autorka vždy jen nadhodí téma či problém, důkladně jej nerozpracuje a nevhodně strukturuje část textů.

Plán výzkumného šetření je ukotven v kvalitativní strategii. Autorka si stanovila vědeckovýzkumný problém: *Jaké faktory rodinného prostředí se vyskytují v rodinách mladého delikventa?* (s. 36). Při popisu výzkumného plánu hovoří autorka o dvou výzkumných cílech, hlavním a dílčím (s. 36) **v textu popisujících výzkum však není uvedeno jejich znění, prosím o doplnění při obhajobě.** Transparentně je uvedeno toto směřování výzkumu: HVO: *„Jaké faktory rodinného prostředí podněcují vznik delikvence u dětí a mladistvých?“*; DVO1: *„Jaký je socioekonomický status rodiny, v níž dochází k výskytu delikventního chování dítěte/mladistvého?“*; DVO2: *„Jakou metodu rodiče preferují a*

praktikují při výchově svého dítěte?"; DVO3: „Jak souvisí transgenerační přenos delikventního chování včetně přítomnosti syndromu CAN v rodině se vznikem delikvence?“ (s. 37). Charakter výzkumných otázek plně neodpovídá zvolené kvalitativní orientaci výzkumu. Relativně přijatelná je HVO, její dílčí štěpení jde mimo logiku výzkumné strategie. Autorka si ponechává kvantitativní logiku náhledu na získaná data, v důsledku toho jsou výstupy velmi málo využitelné.

Autorka uvádí, cituji: Získaná data byla následně analyzována a zpracována prostřednictvím metody zakotvené teorie (41). Ze způsobu zpracování dat je patrné, že autorka rozhodně nezpracovávala výzkum v designu zakotvené teorie, nýbrž využila jen některé její analytické nástroje. Popisu samotné metodologie výzkumu není věnován větší prostor, kdyby tomu tak bylo, autorka by sama zjistila, že její postupy rozhodně nejsou výzkum prostřednictvím zakotvené teorie. Menší výzkumné vyzrálosti odpovídá i charakter vytvořených kategorií, které jsou prezentované především prostřednictvím přímých citací z rozhovorů, menší podíl popis samotné kategorie. Jen některé kategorie se skutečně vztahují k plánu výzkumu.

Jazyková a formální stránka práce ještě odpovídá požadavkům, považuji ji však za hraniční. Za slabé místo práce považuji způsob zpracování textu, autorka text strukturovala jako za sebou řazené parafrázované texty, na mnoha místech zcela chybí autorčin pohled na problém. Oceňuji práci se zdroji v oblasti analytického zpracování, zvolená způsob vypracování práce je však zcela nevodný a nepřijatelný.

Celkově lze říci, že předložená práce je poměrně roztržitá, zůstává na povrchu a místy se odchyluje se od zvoleného cíle, kterými jsou faktory rodinného prostředí. Práci přesto doporučuji k obhájení, autorka prokázala alespoň základní schopnost dostát nárokům kladeným na kvalitativně vedené výzkumné šetření.

Konkrétní náměty, připomínky nebo otázky vyžadující doplnění u obhajoby:

1. Viz otázky a podněty v textu posudku.
2. Objasněte prosím jakou souvislost má text popisující sociální dělohu a návazná zmínka o tom, že je pro současnou českou rodinu typický volnější vztah k matce. ... otec se méně zajímá o školu...

Doporučené hodnocení:

25. 4. 2019

Mgr. Gabriela Caltová Hepnarová Ph.D.